NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj **X.** V saboto 3. januaria (poznozimna) 1852. *List* **1.**

Novoletnica.

Vošiti srečo k novoletji
Je šega že od Bog vé kdaj;
Alj prazdni sreče so obeti,
Če srečo Bog derží nazaj.

Nebeški Oče! Ti zapodi
Oblak nesreče v daljno tmó,
Prijazno solnce sreče vodi
Sušit solze, ki še tekó.

Obilnej lomi kruh mem lani,
Kjer lica glada še medlé;
Svoj blagoslov razlíj nad nami,
Tolaži vpadeno sercé!

Naj žarko solnce, vreme jasno
Preblage kapljice zorí;
Naj solnce blagrov sija krasno,
Nas uri, bistri in modrí.

Naj v ognji rodoljubja vnema
Slovensko vsakó serce se;
Ljubezen bratovska objema,
Pobrati naj narode vse!

Ti, bravec, prašaš nas Novice:
Zakaj ste veči, ko ste ble?
Ima ljubezen kaj gorice,
Čezdalje več povedat' vé.

Deseti naš tečaj vládaj
Vzajemnost hvaljena povsot,
Use nam brate budi, zbadaj
Roké podati nam naprot!

Premišljevanje, kako se prihodnjič povodnjim ubraniti.

Strašna škoda, ki so jo reke in hudourniki preteklo leto po mnogih krajih napravili, je znana celimu svetu — piše hvalevredni nemški tednik Štajarske kmetijske družbe (Wochenblatt der steierm. L.-W.-Gesellschaft — iz kteriga povzamemo ta sostavek, kot „besedo o pravim času“.

Nesreča je, oh! dogotovljena, jok in zdih se razlega povsod, milodari se pridno naberajo in se obilo stekajo od vsih strani v tolažbo povodnjencam, mostovi se popravljajo, poderte pohištva se zidajo, zavali se razmetujejo — ali z vsim tem se ne bojo prihodnje povodnji ubranile, ki bi jih utegnila silovita voda prihodnjič spet naključiti, in ktere bojo gotovo še hujši od poslednjih, ako bomo z gojzdi (boršti) tako ravnali, kakor smo sedaj ravnati počeli. Velika povodinj je bila, kakor stojí v starih bukvah zapisano, v letu 1567, še veči leta 1813 in 1827 — še hujši od teh pa lanjskiga leta!

Vsakimu domorodcu mora tedaj skerb biti, da se taka grozna nesreča odverne ali saj stanovitno pomanjša.

Poskusili bomo tedaj pripomočke naznaniti, kako naj bi se to doseglo. Začeti pa moramo iz maliga, da bo vsacimu bravcu jasen naš dokaz in bojo gotovi naši nasvéti.

Kratkovidni človek je abotin zadosti, misliti, da živali in rastljine so le za njega vstvarjene; takimu ni mar, da vsaka reč na svetu ima tudi namen za-se in namen za občinstvo; on seka, žgè, ruje, kolje in pokončuje vse, kar mu pod roko pride, brez pomislika na prihodnost, brez prevdarka, da neka razmera med živalmi in rastljinami mora na svetu biti, ako hoče podnebje z zemljo v pravim redu, svét na svojim mestu tako obstati, kakor mu ga je Božja modrost odločila. Človek, ki ne vidi eno ped delječ, ne porajta vsiga tega nič, živí le za-se, in pokončuje vse tako, kakor da bi se že jutri sodnimu dnevu trobilo.

Mlado dervó se ne zavé potreb človekovih, ko eno lego za drugo okoli svojiga debla, svojiga trupla, naklada — ampak le dela tako, ker tako delati mora, da rase, cvetè, sad rodí in svoje pleme ohrani.

Ali s tem še svojiga namena drevó ni doveršilo. Kot stvar v versti druzih stvarí ima v veličanskim gospodarstvu narave še drug namen.

V zraku, ki našo zemljo krog in krog do visokosti 12 milj nad nami obdaja, najdemo rečí, ki morajo med sabo v pravi razmeri biti, scer ni zrak v živež ljudém, živalim in rastljinam vgoden. Te rečí so kislic, gnjilic, ogljic, elektrika in voda v podobi soparov, v podobi megle in oblakov, ki kot dež, sneg ali toča na zemljo padajo.

(Dalje sledi.)

Živinozdravnik.

„Novíce“ so te dni sledeči dopis prejele: „Prijazno vas prosimo, nas podučiti: kaj je s takimi mladimi in starimi prešički početi, kteri garje, kozé ali osipce dobé? V naših krajih se je ta nadloga zlo vgnjezdila in mnogo živinčet je že pocepalo“.

„Novíce“, kterih namen je vsim potrebam na pomoč priti, kolikor le zamorejo, rade podajo podúk o tem.

Nar poprej opomnimo, da kozé in osipce (Blattern oder Pocken) — in pa garje (grinte, Raude, Krätze, Grind) so dvojna bolezin, ki se mora ločiti. Obedve bolezni ste sicer kožni spušaji (Ausschlag), vunder niste edini.

Kozé ali osipce (osepnice) večidel napadajo le mlado živino, so z vročnico združene, to je,

živina je klaverna, topa, pogostoma hrohotá in kruli, šetine se šetinijo, na glavi, po notrajnih stegnih, pod trebuham itd. se prikažejo sperviga majhni rudeči mazuljčiki, ki od dné do dné veči prihajajo, se 6. dan gnojiti začnó, tako da so večidel 10. dan bele hraste, ki 12. dan odpadati začnó. Včasih osipce nazaj v truplo vdarijo, in huda driska umorí bolno živinče, — večkrat tudi hujšati začnó in pocepajo.

Pervo je, da se zdrava živina berž berž odstavi od bolne, ker je ta bolezin zlo nalezljiva; je enkrat v en svinjak prišla, bo berž ko ne po nalezbi vse napadla. To storivši, varij bolno živinče mraza in prehlajenja, pa tudi prehude soparice; daj mu vsaki dan suhe stelje; pije naj večkrat kislo mleko. Je prešiček dobro rejen in se mu je veliko osipic po koži spustilo, tolaži mu hudo vročnico s tem, da v 1 bokalu vode kakih 6 lotov kuhinske solí, ali kar je še bolje, 1 lot solitarja raztopiš, in mu od te vode trikrat na dan 1 steklo (glaž) piti daš; če noče sam, ga posili.

So se začele kozé gnojiti in živina bolj omagovati, vzemi žvepla 4 lote, brinjevih jagod 8 lotov; stolci v štupo, in daj živinčetu vsaki dan enkrat ali dvakrat 1 lot te štupe. — Je pri gnojenju osipic prešiča driska napadla, stolci divjiga kostanja ali še bolje želoda v moko, in daj mu 2 žlici te moke vsaki dan dvakrat. Je začela živina zlo hujšati, skerbi za snažnost svinjaka in dober zrak; ženi ga, če moreš, vsak dan nekoliko na prosti zrak, da ga poživí; — dajaj mu vsak dan 1 lot štupe brinjevih jagod in 1 lot štupe hrastove skorje skupej. — Ako to ne pomaga, nimamo boljšiga. — Po osipcah bolna živina se ne smé za povžitek zakljati; konjedercu gré. (Konec sledi).

Zgodovinske pisma.

Pod tem naslovam bojo „Novíce“ svojim bravcam in bravkam donašale včasih odlome „občne zgodovíne“ iz rokopisa rajniga Matija Vertovca. Zbirali pa bomo iz imenovaniga zgodopisa take sostavke, kteri, čeravno le odlom iz slavniga rokopisa, so vunder tudi sami po sebi celotína. Po ti poti mislimo bravce po širokim svetu s tem imenitnim delam soznaniti, dokler ne pride v posebni knjigi doveršeno na dan. In tako bo eden za slovanski narod in za slovenski jezik nar bolj zasluženih mož živel med nami, da se bomo radovali nad njegovim lepim delam in se krepčali nad njegovo čisto slovensko besedo in nad njegovim bistrim umam, ki, karkoli je pisal, je tako pisal, da se ne bliší le od danes do jutri, ampak da ostane na veke slavno, učenimu ravno tako kakor prostimu bravcu v poduk in veselje. Vertovc je umerl, živí Vertovc!

Po tem razumljenji svojih čast. bravcov začnemo *1. pismo* iz *2. §. Vertovcove občne zgodovine.*

Pervi po svetu razkropljeni ljudjé.

Od življenja in zaderžanja pervih po svetu razkropljenih ljudí se nič praviga in resničniga ne vé. Mozes sam poskoči berž od Noeta na Abrama, ki je veliko kasneje živel.

Iz zaderžanja divjih ali poldivjih ljudí, ki se še dan današnji, pa v zlo daljnih krajih sveta najdejo, bi se dalo kaj na perve razkropljence soditi. Ako so bile ravno od Adama do Noeta marsiktere rokodelstva in umetnije v povzdigo prijetnišiga življenja znajdene, so se bile mende vender ob občnim potopu večidel zazabile; zakaj, ko bi ravno dobro omikan človek po kakošni nesreči, postavimo, po hudih viharjih po morji v daljno samotno deželo zanešen bil, bi mogel že po sili nekoliko obdivjati. Razkropljeni so prišli v neznane, samotne, večkrat z gošavo zarašene kraje; prišli so mende brez živeža in orodja, znabiti brez potrebniga oblačila. Njih perva skerb je mogla biti hude zverine se ogibati in se ji braniti; potikali so se in prebivali, kjer je bilo bolj merzlo, v kakošnih berlogih in podzemeljskih votlinah; v gorkejih krajih pa so stanovali pod košatimi drevesi ali v posebnih gošavah. Živili so se divjiga sadja in grojzdja, tičjih jajic, rib in druzih žival, ki so jih z urnostjo vjeli in raztergali.

Po razločku podnebja, krajev in dežel, kjer so stanovali, — živeža, ki so ga špogali, — in jezika, ki so ga govorili, so zrasli sčasama iz pervorazkropljenih ljudí mnogoverstni in med sabo zlo razločeni narodi. Kolikor bolj na gorkim so stanovali, in kolikor bolj sádin ali sladkorin živež so vživali, toliko bolj mehkiga in miliga serca so večidel tudi bili, in toliko berže so iz svoje divjosti zlezli, in na nižji ali višji stopnjo omikanja se povzdignuli; — nasproti pa tudi, bolj merzli, tàmni in divji ko so bili kraji njih stanovanja, in bolj ko so od meseniga živéli, bolj krepki, bolj terdiga in neusmiljeniga serca, bolj togotljivi in grozoviti so tudi bili, de so se s sosedi svojiga in tujiga naroda pogostama za vsako resnično ali zmišljeno razžaljenje spèrli, okresali ali celò pomorili, in dostikrat vzajemno eden druziga z živinsko slastjo sneli, in čepinje ubitih za posode imeli in iz njih pili. Taki pozverinjeni narodi se še, v osramotenje človeštva, do današnjiga dné na svetu najdejo; takim je zlo teško zverinsko sleči in kaj človeškiga obleči. De taki narodi, ki se samí vzajemno vničujejo, se ne morejo zlo množiti, je lahko verjeti. Divjost človeštvo zatira, izobraženost ga množí in podpira.

Napoleonovci.

Ker je poslednji čas predsednik francoske republike Ludevik Napoleon pozornost celiga sveta na se obernul, bo menda marsikterega bravca mikalo, rodoslovje Napoleonovcov, to je, rodovine rajnega cesarja Napoleona bolj na tanjko vediti, ki je po vojskah, ktere je v pervih letih tega stoletja po svetu vžgal, vsakimu dobro znan.

Najstarši zmed štirih bratov cesarja Napoleona Jožef Bonaparte, je bil od leta 1808 do 1814 kralj Španski, je prejel po padu svojega brata, cesarja, imé grofa Survillier, pod kterim se je v Ameriko podal, potem na Angleško povernul, poslednjič pa na Toškanskem živel, kjer je leta 1844 28. julia umerl. Njegova žena, Julia Clary, hči necega kupca iz mesta Marseille, mu je rodila edino hčerko Zenaido, ktera se je, kakor spodej omenimo, v žlahti omožila.

Drugi brat cesarja, Lucian Bonaparte, je bil edini med brati, kterimu Napoleon ni krone podaril. Ga potolažiti, prejme od papeža malo knežijo Canino v dar, in tako je živel pod imenom „knez Canino“ vedno na Talianskem, kjer je v letu 1841 v papeževem mestu Viterbo umerl. Oženil se je dvakrat. Dve hčeri iz pervega zakona ste mu umerle; v drugem zakonu pa mu je rodila žena (bila je vdova kupca Joubertou) 4

otroke, ki še dandanašnji živé, in sicer: Läticia Bonaparte, oženjena z Irčanom Vyse; Karel Lucian Bonaparte, knez Canino, rojen 1803 v Parizu, ki je v letu 1822 zgorej imenovano svojo sestranco Ženaido za ženo vzel; Ludevik Lucian Bonaparte in Peter Bonaparte, pervi rojen leta 1807, drugi 1810. — Pervi teh treh bratov, Lucian knez Canino, si je pridobil zgodovinsko imé kakor učenec narave in si je marljivo vdeležil osvobodovanja učenega talianskega društva. V letu 1847, ko se to društvo po dovoljenji austrianske vlade v Benetke preseli, se je on, kakor predsednik tega društva z njegovo rečjó marljivo pečal, in tudi v politiške govore vtikoval, zavolj kterih je moral Benetke zapustiti. Ob času talianske vstaje 1848 se je živo trudil v mestu Rimu republiko vstanoviti. On ima 4 žive sine, ki so sledeči: Jožef Lucian B., princ Musignano, rojen 1814; Lucian Ludevik Jožef, rojen 1818; Napoleon Gregor Filip, rojen 1840, in Karel Albert, rojen 1843. Druga dva brata Lucianova, Ludevik in Peter Bonaparte sta bila uda 2. decembra t. l. raztiranega francoskega narodnega zbora in na strani njunega bratranca.

Tretji brat cesarja Napoleona, Ludevik Bonaparte, je postal leta 1806 kralj Holandie; te častí se je pa 1. julija 1810 prostovoljno odpovedal in prejel po padu cesarja Napoleona imé grofa St. Leu, je živel večidel na Talianskem, kjer je leta 1846 v mestu Livorno umerl. Njegova žena je bila Hortensia Beauharnais, hči Jozefine Beauharnais (izgovori Boarné) perve žene cesarja Napoleona, ktero je kakor vdovo generala grofa Beauharnais za ženo vzel.

Iz tega zakona je bil rojen 20. aprila 1808 v Parizu Ludevik Napoleon, sedanji predsednik francoske republike.

(Konec sledí.)

Slovanski popotnik.

Z novim letom je vzel knjigo pod pasho in prijel „slovanski popotnik“ za palico, obiskovati slovanske brate na Jugu in Severu. Hodil bo po mestih in selih, po dobravah in gorah, ob bregovih rek in morja; tudi v barko bo stopil in ogledoval bližnje otoke. S potnim listom oskerbljen, bo prestopil tudi austriansko mejo, ogledal skalovito zemljo Černogorcev in prebral grobopise na osodopolnem Kosovem polji. Občudoval bo sive stolpe stare Moskve in krasote merzlega Petrograda. Poiskal bo grobove slavnih mož in se nad njimi zjokal. V veselih družbah se bo razveseloval, v žalostnih žaloval. Stopil bo v poslopje velikaša, v hišo umetnika, v kočo rokodelca. Posebno rad pa bo poterkal na vrata imenitnih pisateljev, tiskarnic in knjižnic, kjer se bo naj več časa mudil, vse bolj imenitne spise v roko vzel in marljivo prebiral. Vse pa, kar bo tà ali tam imenitnega zapazil, ali kar bo od druzih slovanskih popotnikov slišal, bo skerbno v svojo knjigo zapisal in „Novícam“ naznanil.

Kakor vsak ob novem letu je tudi on poprašal po koledarju, in zvedel je, da so za leto 1852 sledeči beli dan zagledali:

Jugoslavenski: 1. Pratika, izdana od krajnske kmetijske družbe; Koledarčik slovenski; 3. Zora; 4. Zagrebački kolendar za godinu 1852 in soštar kolendar; 5. Godišnjak velki in mali kolendar gosp. Medakovića v Novem Sadu; 6. Serbski kolendar v Zagrebu.

Severoslavenski: 1. Budinski narodni kolendař na rok 1852 od neimenovanega izdatelja; 2. Kalendař pro časa večnost. Šesti tečaj, v Bernu sostavil Fr. Poimon. Cena 12 kr. 3. Koleda. Drugi tečaj, izdalo moravsko narodno društvo v Bernu. Cena 56 kr.; 4. Litoměřicky vseobecny, domaci a hospodarsky kalendař. Tečaj 34. Cena 24 kr., od Medau-a; 5. Moravan; 6. in 7. Mali in velki hospodařsky kalendař, izdan od kmetijske družbe na Českem, v Pragi; 8. Najnovejši moravsko-slezsky Domaci přitel od Mikšička, z mnogimi obrazi, v Bernu Cena 18 kr.; 9. Novy evangelicky kalendař od Jožefa Ružička v Pragi; 10. Novy kalendař katolicky ali Poutnik iz Prahy od Stulca; 11. Novy Pražsky hospodarsky kalendař. Tečaj pervi od Medau-a. Cena 12 kr.; 12. Slovensky Pozornik in Vlastensky kalendař od Belopotockega. Cena 36 kr.; 13. Vlastensky kalendař: Cena 8 kr.; 14. Vlastensky kalendař od Filipka. Cena 24 kr. in 12 kr.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Celjovca se piše, da se je v Solcbaško dolino 500 vojakov podalo, po hudodelnikih slediti; v vasi Solcbahu je 230 vojakov in 30 žandarjev; le 22 sumljivih ondašnjih prebivavcov so zaperli; da bi bili pa tudi g. fajmoštra zaperli, kakor se je v nekih časnikih pisalo, je gerda laž; g. fajmošter je bil le pred komisijo poklican, povedati, če kaj vé. Sliši se, da je večina ptujih v znanim hudodelstvu zapopadena.

Iz Lutomera na Štajar. Živo nas je ganul dopis g. Xp. iz Verhovc pri Lutomeru v lanjskih Novícah in posebno hvalo moramo naznaniti, da so bile v njem stvarí naše tako čvrsto in pravedno na rešeto djane. Na pragcu novoga leta dovolite mi še enokrat ozír na staro. — Vinska trgatev se je kod nas komaj po vsih svetih čvrsto začela, ker je vinogradarom bolje kazalo s trgatvoj počakovati. Ko smo u našom goriškem okraju vekšidel še le do 8. listopada trgatev dokončali — nam je napadel mahoma oče belec s svojim puhlavnim pajdažom in nam pokril naše polja, na kojih še marsiktera repica ali zelna glavica pod belem zagrinalom čepí in rešitve čaka, ako je miška ne postruži ali zajic ne izgrize. U dobrih trgatvah se je navadno 10—12 brent (pút) grojzdja k nalivanju 5 vedronoga polovnjaka ali 200 pintov potrebovalo, — ali zavolj nerednoga in preveč petličastoga grojzdja se je potrosilo letos 18—19 brént. Vino se je prodajalo o trgatvi po 60 fl., sadaj je cena navlekla do 85 fl. srebra za strtinjak s posodboj, ki meri 400 pintov ali 10 veder austrianskih. (Konec sledí).

Iz Zreč na Štajar. A. K—č. Ker od naših krajev malokdaj v Novícah beremo, mi ne zamerite, de vam jez naznanim, kar vém. Lanjske letine ne moremo hvaliti v žitnim pridelku; tudi krompir je bil slab in sedaj v kletih močno gnije; tudi vina smo malo dobili. Verh tega je še zima prerano nastopila in snega je na debelo padlo — vunder je, hvala Bogu, zima odjenjala, da so kmetje vse s polja spravili, če ne, bi nam bila huda péla.

Iz Siska na Horvaškim se od 28. grudna „Novícam“ piše: Zavolj božičnih praznikov je bila manji žitna kupčija, za tega voljo je bilo tukaj od 21. do 28. grudna le 4000 vagánov (mecnov) pšenice po 3 fl. 10 krajc. do 3 fl. 30 kr., 1000 vaganov soršice po 2 fl. 21 kr. do 2 fl. 24 kr., in 2000 vaganov ovsa po 1 fl. 24 kr. do 1 fl. 27 kr. prodanih. Cena dru-

ziga žita ni zadnji čas clo nič nazaj šla, posebno za to, ker se je v Terstu in Reki precej žita po nekoliko višji ceni prodalo — ni tedaj po takim pričakovati nižji žitne cene. Zima je pri nas prijetna, zato je vožnja ladij po vodi vedno odperta, in bo mende tudi tako ostala.

Č. Iz Goriških hribov. Malo dopisov vam je, ljube Novíce. iz naših hribov dosihmal dohajalo, akoravno bi želeli tudi večkrat od naših krajev kaj brati *). Vsak dopis nove misli in nasvete zbuja, in čeravno nimamo dopisovanja vrednih prigodb in zanimivih novíc, vendar bi utegnilo popisovanje naših krajev, našiga kmetištva in poljodelstva, pretresovanje naših potreb in nád nami koristno in slovenskim bratom vabivno biti. Še nar bližnjim sosedam smo malo spoznani, ker po stermih in slabih stezah malokteri se v naše gore zaletí — ceste pa nimamo ne jedne, po kteri bi človek na Krajnsko alj saj do Soče voziti zamogel. Potrebnost dobrih potov in cest je pri nas res silno velika in lahko bi se dale lepe ceste saj v dolinah po Idrici in Bači napraviti. Te bi kmalo zlate žile za naše kraje postale, naše pridelke bi potem brez velikih stroškov, težav in mud na Krajnsko in do Soče proti Gorici in Laškim vozili in s potrebnišimi izmenjali. Dandanašnji vsak potrebnost dobrih potov spozná in gotovo se naši kmetje dela branili ne bodo, — tedaj župani nanoge, saj od vasí do vasí dobro pot narediti ukažite, — v malo letih bodemo lepe ceste imeli!

Letina je lani pri nas še precej dobra bila, povodnji so pa tudi posebno po dolinah škodo napravile, akoravno niso bile tako strašne kot drugod. Zlo se je teh bati, ker tudi naše gore bodo v kratkim gole in puste. Mnogo gojzdov se vsako leto poseka, in derv na tisuč sežnjev v Gorico po potokih in Soči čez leto plava. Kjer je bilo še pred letam močno in krasno drevje, je zdaj večidel sterma in skalnata planina; v prid gojzdov bi tedaj treba bilo, plavanje derv zabraniti. — Zgodnji sneg je po nekterih krajih sirk, repo in korenje zakopal, in še zdaj ga je dovelj; proti Gorici ga pa skor ni viditi. (Konec sledí.)

Iz Sežanske okolice. ◎ O zadevah posebniga družtva **) za obdelovanje Krasa je bilo že v 50. listu lanjskih Novíc govorjenje. Dostavim omenjenimu popisu še hvale vredno ponudbo, ki jo je g. dr. Porenta iz Tersta v tem shodu razodel, rekoč: jez imam na svojim zemljišu tisuč in tisuč 3letnih murv, ktere sim namenil med Kraške prebivavce brez plačila razdeliti. Da bom pa prepričan, da se bojo te drevesca skerbno posadile, jih vsakimu po 5 krajc. sto ponudim. Hvala verlimu gospodu! — Osnovo postave za pogojzdenje Krasa naša ljubljena in iskrena domorodca g. deržavni pravdnik Dragotin Lavrič in g. okrajní poglavar Domician Valusić skerbno izdelujeta, da se bo prihodnimu zboru v pretres in po tem vladi v poterjenje predložila. Neutrudljiva gospoda sta na vse strani očitne hvale vredna. Naj bi bila izgled — marsikterim drugim! — Važno vprašanje je došlo naši sodíi od višji deželne sodíje iz Tersta: naj bi po županih zvedila, koliko prebivavcov talijansko in koliko nemško razume? Če je res, kar sim slišal, je na to vprašanje nek župan od 2500 duš odgovoril, da jih 900 laško in 50 nemško govorí. Ta župan mora presneto čudne misli od tega imeti, kaj se pravi kak jezik znati, in je vse tiste med Lahe štel, ki znajo „si, si“ in pa „no, no“ „maledetto“! Ako je v letí županii 20, ki nekoliko laško, in ravno toliko tudi, ki nemško znajo, je to že veliko. To je vunder čudno, da sta laški in nemški jezik pri nas tako lahka, da se po poti pobirata in v kerčmah naučita! Komu nek je hotel župan s tem vstreči? — svojímu slovenskimu narodu gotovo ne.

Iz Ljubljane. Ze milodare, ki so jih cesar nesrečnikam Krajnske dežele milostno podelili, se zahvalit bo te dni deputacija na Dunaj šla. — V Terstu se še vedno množi nabira milodarov za nesrečnike na Krajnskim; do 31. grudna je bilo že 5564 fl. 44 kr. nabranih. — Za gotovo se govorí, da pridejo milostinke (barmherzige Schwestern) tudi v Ljubljano; nadgospá Gradških milostink je bila sama v Ljubljani, podružnico milostnih sester tukaj napraviti. Opravilo tega ženskiga milostniga reda obstojí posebno v strežbi revnih bolnikov, h kterim se na dom podajo, jim streči v vsim, in še clo ložji opravila ranocelnikov opravljati, kakor: rane zavezovati, pušati itd. — Gosp. dr. Jarc, bivši vodja Ljublj. gimnazia in prihodnji nadzornik Horvaških in Slavonskih gimnazij, že jemlje slovó v gimnaz. klasih; njegov začasni naslednik je g. profesor Lužar.

Novičar iz mnogih krajev.

Pervi list letošnjiga Dunajskiga vradniga časnika je prinesel važno naznanilo nove osnove za kronovíne austrianskiga cesarstva, ktero so presvitli cesar po višjim sklepu od 31. decembra l. l. v 2 patentih naukazali. V teh patentih pravi Njih veličanstvo cesar, da je po skerbnim prevdarku za Svojo vladno dolžnost spoznal, vstavo od 4. marca ovreči, ker ni bila ne razmeram austrianskiga cesarstva primerna in tudi ne izpeljavna. Enake pravíce vsih deržavljanov pred postavo, odvezo gruntniga podložtva, kakor tudi veljavnost vsake v cesarstvu postavno spoznane cerkve in vérskiga drúžtva poterdijo cesar v teh patentih, kterim je pridjana v 36 razdelkih osnova novih naprav po deželah austrianskiga cesarstva, za ktere je sedaj vzdignjena vstava od 4. marca 1849 veljala. Ker pa ta osnova zapopade le nar poglavniši in nar potrebniši prenaredbe, bojo poredoma sledile vse druge postave, ktere še v novi osnovi niso zapopadene; dotistihmal pa imajo vse sedanje postave veljavne ostati, ki niso v ti novi osnovi še določene. (Drugo pot bomo naznanili novo osnovo austrianskiga cesarstva v 36 pravílih.) — Število rekrutov za leto 1852 je že določeno; kakor se sliši, bo malo novincov potreba. — Bankovci po 1 in 2 fl. stare sorte ne veljajo o tem letu nič več; do konca marca jih menja le še sama banka na Dunaji. — Po telegrafiških naznanilih je na novega leta dan imelo biti slovesno cerkveno obhajilo z zahvalno pesmijo za izvolitev Napoleona; nova vstava za Francosko bo kmalo razglašena; sliši se, da se 1. §. takole glasí: „Glavar Francoske republike ima imé cesarja“.

Milodari.

Bandel Anton iz Komna (za nesrečnike na Krajnskim). . . . . 1 fl. — kr.

Prosimo prav lepo še za milošin več.

---

*) Prosimo g. Č., da bi Novícam pogostoma dopisovati blagovolil. Vred.

**) Dopis iz Ljubljane v Teržaškim listu je resnično in pomenljivo besedo izgovoril, ko je rekel, da to ne bo nikakor v prid Krasu, ako bi namesto eniga se več družtev v edini namen ediniga kraja napravilo. Kras je Kras, in če je kje »združene moči« potreba, je je tukaj treba. Vred.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*